

II.2. Η Αρχαία Ελλάδα – 2.1. Η Ομηρική εποχή

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Πότε έχει συμφωνηθεί ότι ξεκινά η ελληνική ιστορία και ποιο γεγονός θεωρείται ορόσημο;
2. Σε ποιες περιόδους επιμερίζεται το χρονικό διάστημα από την κατάρρευση του μυκηναϊκού κόσμου μέχρι το θάνατο του Μ. Αλεξάνδρου;
3. Ποια είναι τα βασικά στοιχεία της λεγόμενης «ομηρικής» εποχής;
4. Ορισμένοι χαρακτήρισαν την ομηρική εποχή «ελληνικό μεσαίωνα». Να αναπτύξετε την άποψή σας.
5. Πώς ορίζεται ο πρώτος ελληνικός αποικισμός;
6. Να αναφερθείτε στη μεταναστευτική κίνηση που παρατηρήθηκε κατά τον πρώτο ελληνικό αποικισμό.
7. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των όρων «Πανιώνιο», «δωρική εξάπολη».
8. Παρατηρώντας τον χάρτη στη σελίδα 79, να διατυπώσετε την άποψή σας σχετικά με την πορεία του πρώτου ελληνικού αποικισμού.
9. Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά της οικονομίας κατά την ομηρική εποχή;
10. Τι γνωρίζετε για τον ομηρικό οίκο;
11. Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και τις πληροφορίες που αντλούνται από την πηγή 2 στη σελίδα 80 να αναφερθείτε στην κοινωνική οργάνωση κατά την ομηρική εποχή.
12. Ποιες ομάδες αποτελούν την κοινωνία κατά την ομηρική εποχή;
13. Να ορίσετε την έννοια «φυλετικό κράτος» και να αναφερθείτε στους πιθανούς τρόπους δημιουργίας του.
14. Ποια ήταν η πολιτική οργάνωση κατά την ομηρική περίοδο;
15. Έχει διατυπωθεί η άποψη ότι κατά την ομηρική εποχή δημιουργήθηκαν τα θεμέλια για την πολιτική οργάνωση που ακολούθησε. Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις αλλά και τις πληροφορίες που αντλούνται από την πηγή 4 στη σελίδα 82 να τεκμηριώσετε την άποψη αυτή.
16. Να τεκμηριώσετε με βάση τις γνώσεις σας την άποψη ότι κατά την ομηρική εποχή διαμορφώθηκε το πρώτο πραγματικό αλφάβητο. Ποια είναι η δική σας άποψη;
17. Στον τομέα του πολιτισμού κατά την ομηρική εποχή παρατηρούνται ορισμένες πολύ σημαντικές «πρωτιές». Να αναφερθείτε σε αυτές και να διατυπώσετε την άποψή σας σχετικά με αυτή που θεωρείτε σημαντικότερη.
18. Η ομηρική εποχή, σύμφωνα με τους μελετητές, έθεσε τα θεμέλια της ελληνικής οικονομίας, της ελληνικής κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης αλλά και του ελληνικού πολιτισμού. Με βάση τις γνώσεις σας να αναφερθείτε στους παράγοντες που πιστοποιούν την παραπάνω θέση, αιτιολογώντας την απάντησή σας.
19. Ανάμεσα στις δυο πηγές παρατηρείται μια σημαντική αντίφαση. Να εντοπίσετε την αντίφαση αυτή και να διατυπώσετε την άποψή σας σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουμε δυο αντιφατικές πηγές.

ΠΗΓΕΣ

A. Ιστορία του ελληνικού αλφάβητου

(Πηγή: "Ελληνικό αλφάβητο." Βικιπαίδεια)

Για το πότε ακριβώς, σε ποιο μέρος και με ποιον τρόπο δημιουργήθηκε το ελληνικό αλφάβητο υπάρχουν πολλές απόψεις. Η περισσότερη αποδεκτή ερμηνεία θεωρεί πως πρότυπο υπήρξε το φοινικικό, το οποίο πρέπει να γνώρισαν οι Έλληνες καθώς ταξίδευαν στα τέλη του 9ου π.Χ. αιώνα στην ανατολική Μεσόγειο. Κυριότερα επιβεβαιωτικά στοιχεία αυτής της άποψης είναι ότι τα γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου διατήρησαν τα φοινικικά τους ονόματα, αν και τα ονόματα αυτά δεν σήμαιναν στα ελληνικά τίποτα. Αντίθετα στα φοινικικά κάθε γράμμα ήταν ονομασμένο κατά μία λέξη που ξεκινούσε με αυτό (aleph=βόδι, beth=σπίτι, gimel=καμήλα κ.λπ.). Γι' αυτόν τον λόγο και τα ονόματα των γραμμάτων παρέμειναν άκλιτα στα ελληνικά. Μέσα στον 7ο π.Χ. αι. όλες οι ελληνικές πόλεις-κράτη είχαν ήδη διαμορφώσει και χρησιμοποιούσαν η καθεμιά το δικό της αλφάβητο με κατά τόπους ιδιομορφίες.

B. Φοινικικό αλφάβητο· μια ιστορική απάτη

(άρθρο του Δημήτρη Ι. Λάμπρου, <http://abnet.agrino.org/htmls/H/H001.html>)

Κατά τη Γλωσσολογία ως "αλφάβητο" ορίζεται το «σύνολο συμβόλων με ωρισμένη σειρά και τάξη, που χρησιμεύουν για να αποδίδονται οι στοιχειώδεις φθόγγοι μιάς γλώσσας, με τον περιορισμό ο κάθε φθόγγος ν' αντιστοιχίει σ' ένα μόνο σύμβολο και αντίστροφα». Στην αλφαβητική γραφή επομένως (δηλαδή τη γραφή των λαών της Ευρώπης, της Αμερικής, της Αυστραλίας αλλά και άλλων περιοχών του πλανήτη) κάθε γράμμα αποδίδει ένα στοιχειώδη ήχο.

Τούτο δεν ισχύει στις ατελέστερες της αλφαβητικής συλλαβικές γραφές, στις οποίες κάθε σύμβολο αποδίδει μία συλλαβή (δύο ή και περισσότερους ήχους-φθόγγους), όπως π.χ. στις συλλαβικές ελληνικές γραφές Γραμμική Α και Β ένα σύμβολο αποδίδει τη συλλαβή κο (κ+ο), άλλο σύμβολο τη συλλαβή πο (π+ο) κ.ο.κ. Στη φοινικική γραφή (που διαθέτει μόνο σύμφωνα και κανένα φωνήεν), στα ελάχιστα διασωθέντα δείγματά της, η κατάσταση είναι ακόμα "χειρότερη", δεδομένου ότι κάθε σύμβολό της δεν αποδίδει ούτε καν μία συγκεκριμένη συλλαβή, αλλά διαφορετικές, που το διάβασμά τους αφήνεται στην "έμπνευση" του αναγνώστη. Έτσι π.χ. ένα σύμφωνο μπορεί να διαβαστεί ως μπα, μπου, μπε, μπι, μπο κ.ο.κ., ή κάποιο άλλο ως γκου, γκα, γκε, γκο κ.λπ. Επομένως, η φοινικική γραφή όχι μόνο δεν αποτελεί αλφάβητο, αλλά δεν είναι ούτε καν εξελιγμένη συλλαβική γραφή, του βαθμού τελειότητας των αντιστοίχων ελληνικών συλλαβαρίων.

Και είναι πράγματι καταπληκτικό το γεγονός, ότι έχει καθιερωθεί στην επιστήμη κατά τα τελευταία 150 χρόνια περίπου ο αντιφατικός όρος "φοινικικό αλφάβητο", προκειμένου για μία γραφή που δεν έχει καμμία σχέση με την αλφαβητική. Και είναι ακόμη πιο απίστευτη η επιβολή του επιστημονικού δόγματος, ότι το ελληνικό αλφάβητο προήλθε από το φοινικικό, το οποίο όχι μόνο δεν είναι αλφάβητο, αλλά είναι μία ατελέστερη γραφή από τις ελληνικές Γραμμικές Γραφές Α και Β. Για τους λόγους αυτούς κατά τον προσφάτως εκλιπόντα πρόεδρο της Εταιρείας Ελλήνων Φιλολόγων Παν. Γεωργούντζο ο χαρακτηρισμός που έδωσε ο καθηγητής Γ. Μπαμπινιώτης στη φοινικική γραφή "οιονεί συλλαβικό αλφάβητο" (!) απορρίπτεται και πρέπει να αντικατασταθεί με το ορθό "καθαρώς συνεπτυγμένο συλλαβικό" σύστημα γραφής.

Η θεωρία ότι το Αλφάβητο είναι εφεύρεση των Φοινίκων συντηρήθηκε εκτός των άλλων με το επιχείρημα ότι ωρισμένα σύμβολα της φοινικικής γραφής μοιάζουν με τα αλφαβητικά γράμματα, π.χ. το ?(άλεφ) είναι αντεστραμμένο ή πλαγιαστό το ελληνικό Α κλπ. Το επιχείρημα αυτό φαινόταν ισχυρό μέχρι προ 100 ετών περίπου, όταν οι γλωσσολόγοι και οι ιστορικοί ισχυρίζονταν ακόμη ότι οι Έλληνες δεν ε γνώριζαν γραφή προ του 800 π.Χ.! Γύρω στο 1900 όμως ο Αρθούρος Εβανς ανέσκαψε την ελληνική Μινωική Κρήτη και ανεκάλυψε τις ελληνικές Γραμμικές Γραφές, των οποίων σύμβολα ήταν ως σχήματα πανομοιότυπα προς τα 17 τουλάχιστον εκ των 24 γραμμάτων του ελληνικού Αλφαβήτου. Με δεδομένα α) ότι τα αρχαιότερα δείγματα των ελληνικών αυτών γραφών (Γραμμική Α και Β), που στη συνέχεια ανακαλύφθηκαν και στην Πύλο, στις Μυκίνες, στο Μενίδι, στη Θήβα, αλλά και βορειότερα, μέχρι τη γραμμή του Δούναβη και χρονολογήθηκαν τότε πριν από το 1500 π.Χ. και β) ότι οι Φοινίκες και η γραφή τους εμφανίζονται στην ιστορία όχι πριν το 1300 π.Χ. Ο Εβανς στο έργο του *Scripta Minoa* διετύπωσε, πρώτος αυτός, αμφιβολίες για την αλήθεια της θεωρίας ότι οι Έλληνες έλαβαν τη γραφή από τους Φοινίκες, εκφράζοντας ταυτόχρονα την επιστημονική υποψία ότι μάλλον συνέβη το αντίθετο.

Οι αμφιβολίες για την μη προτεραιότητα των Φοινίκων έναντι των Ελλήνων στην ανακάλυψη της γραφής έγιναν βεβαιότητα, όταν ο καθηγητής Πωλ Φωρ, διεθνής αυθεντία της Προϊστορικής Αρχαιολογίας, δημοσίευσε στο αμερικάνικο αρχαιολογικό περιοδικό, εκδόσεως του Πανεπιστημίου της Ινδιάνας, Nestor (έτος 16ον, 1989, σελ. 2288) ανακοίνωση, στην οποία παραθέτει και αποκρυπτογραφεί πινακίδες ελληνικής Γραμμικής Γραφής, που βρέθηκαν σε ανασκαφές στο κυκλώπειο τείχος των Πιλικάτων της Ιθάκης και χρονολογήθηκαν με σύγχρονες μεθόδους στο 2700 π.Χ. Γλώσσα των πινακίδων είναι η Ελληνική και η αποκρυπτογράφηση του Φωρ απέδωσε φωνητικά το συλλαβικό κείμενο ως εξής: AJRE-DA-ΠΙ. DA-MI-U-A-. A-TE-NA-KA-NA-RE(ija)-TE. Η φωνητική αυτή απόδοση μεταφράζεται, κατά τον Γάλλο καθηγητή πάντοτε «:Ίδου τι εγώ η Αρεδάτις δίδω εις την άνασσαν, την θεάν Ρέαν:100 αίγας, 10 πρόβατα, 3 χοίρους». Έτσι ο Φωρ απέδειξε, ότι οι Έλληνες έγραφαν και μιλούσαν ελληνικά τουλάχιστον 1400 χρόνια πριν από την εμφάνιση των Φοινίκων και της γραφής τους στην ιστορία.

Αλλά οι αρχαιολογικές ανασκαφές στον ελληνικό χώρο την τελευταία 12ετία απέδωσαν και άλλες πολλές και μεγάλες εκπλήξεις: Οι Έλληνες έγραφαν όχι μόνο τις συλλαβικές Γραμμική Α και Β Γραφές τους αλλά και ένα είδος γραφής πανομοιότυπης με εκείνη του Αλφαβήτου τουλάχιστον από το 6000π.Χ. Πράγματι στο Δισπηλιό, μέσα στα νερά της λίμνης της Καστοριάς, ο καθηγητής Γ. Χουρμουζιάδης ανεκάλυψε ενεπίγραφη πινακίδα με γραφή σχεδόν όμοια με την αλφαβητική, η οποία χρονολογήθηκε με τις σύγχρονες μεθόδους του ραδιενεργού άνθρακα (C14) και της οπτικής θερμοφωταύγειας στο 5250π.Χ. Τρία χρόνια αργότερα ο έφορος Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Ν. Σάμψων, ανασκάπτοντας το "Σπήλαιο του Κύκλωπα" της ερημονησίδας Γιούρα Αλοννήσου (Βόρειες Σποράδες), ανακάλυψε θραύσματα αγγείων ("όστρακα") με γράμματα πανομοιότυπα με εκείνα του σημερινού ελληνικού Αλφαβήτου, τα οποία χρονολογήθηκαν με τις ίδιες μεθόδους στο 5500-6000π.Χ. Ο ίδιος αρχαιολόγος διενεργώντας το 1995 ανασκαφές στη Μήλο, ανεκάλυψε "πρωτοκυκλαδικά αγγεία" των μέσων της 3ης χιλιετίας π.Χ., που έφεραν πανομοιότυπα τα γράμματα του Ελληνικού Αλφαβήτου Χ,Ν,Μ,Κ,Ξ,Π,Ο,Ε. Είναι πρόδηλο, ότι οι αρχαιολογικές αυτές ανακαλύψεις όχι απλώς προσέδωσαν ήδη το χαρακτήρα του κωμικού στη λεγόμενη "Φοινικική Θεωρία" περί ανακαλύψεως της γραφής, αλλά ανατρέπουν εκ βάθρων ολόκληρη την επίσημη χρονολόγηση της ελληνικής Ιστορίας, όπως αυτή διδάσκεται, αλλά και την επίσημη παγκόσμια Ιστορία του Πολιτισμού.